

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto

Ne kažimo se slabotnih!

Nedavno je pražka „Politika“ besedo spregovorila, ki je ne moremo zadosti krepko za-trjevati in v spomin poklicati tudi Slovincem. Svarila je namreč pred čezmerno potrpežljivostjo, rekši, da se prevelika odjenljivost le prerada šteje za slabost! To je še zmirom bilo, kakor vidimo iz vsakdanjega življenja, pa tudi iz naše notranje politike. Ako nam vlada prigovarja, naj potrpiamo in naj še počakamo na svoje pravice, stori ona to le, da sama sebe reši iz začasne zadrege. Boji se namreč, da bi nemški liberalci prevelikega krika ne zagnali o „zatiranji nemštva“, ako bi nam kaj dovolilo, zato nas tolaži z lepimi besedami, ter je vesela, ako nas potiši, da smo mirni, in kadar nas je tako zopet za nekaj časa odpravila, ne misli dalje na naše težnje, češ, kadar se bodo Slovenci zopet oglasili, našli bomo že zopet kako lepo besedo ali obljubo, da jih potolažimo. In ravno zato, ker se tako radi potolažiti damo, imajo nas za jako slabotne in krotke ljudi, na ktere se ni treba dosti ozirati. Glavna stvar je, da ustavoverci preveč ne razsajajo, saj Slovenci so tako mirni in potrpežljivi, tako si ministerstvo pomaga naprej. To ulogo igrati pa se bomo Slovenci skoraj naveličali. Ako se le na tistega ozir jemi, kateri največ upije, potem bi bili nespametni, ako bi še mi ne upili; ako se znajo ustavoverci strašne delati, znamo to tudi mi. Z dosedanjo taktiko čakanja in za-upanja v pravicoljubnost naših državnikov nismo dosti dosegli; treba bo toraj poskusiti

na drug način, z odločnostjo in bojevitostjo. Sedanja vlada se hvali, da je pravična in nepristranska. Ako to ime po pravici zasluži, potem nam ne bo zamerila in ne more zameriti, ako pravico krepko zahtevamo. Slabotni oziri in bojazen pred zamero, to je graje vredno in nenravno ravnanje, kajti pravica se mora odločno braniti, možato zahtevati; ako pa zanjo prosimo in moledvamo, jo že s tem ob veljavo devamo, ker stvari dajemo lice, kakor bi zahtevali kaj nezasluženega, posebnega, nedopuščenega. Nobena vlada se ne more „pravično“ imenovati, dokler ne odpravi starih krivic. Dokazali smo krivično sestavo deželnega zbora, in znano mora biti tudi slehernemu, da se nam postavno določena enakopravnost očitno krati; mislimo toraj, da bi bil že skoraj čas, nas rešiti iz teh čudnih in za nas silno hudih okoliščin. Tu se ni treba nič pogajati, ni treba nič moledovati, ampak možko in odkritosrčno se mora povedati, da se nam velika krivica godi, ako se stare krivice ne odpravijo! Heli je bil s smrtjo kaznovan, ne da bi bil sam krivico delal, ampak ker svojih sinov ni kaznoval, ki so krivico delali. Tako je tudi sleherni ojstre graje vreden, ako iz slabotnosti in bojazni pravici pot zapira in klicev po pravici neče slišati, dasi bi bil v stanu pomagati. Morda pa našim državnikom samim ni prav jasno, v kakošnih razmerah stojé proti nam, morda se jim celo zdi, da nam nasproti nimajo nobenega greha; taka zmeta je lahko mogoča pri tolikih sovražnikih, skrbeh in važnih zadevah, ki jih v javnem življenju opravljajo, zato

je treba, da svoje stališče pojasnimo, treba da enkrat jasno govorimo, kakor možje, ki svoje pravo zahtevajo, ne pa kakor berači, ki za kako milost prosijo.

V kratkem času se bo našim deželnim poslancem ponudila prilika, odločiti se ali za možato in krepko ali pa za slabotno in neplodno delovanje. Lani so rekli, da ne pojdejo več v zbor; med tem se ni nič storilo za nas, da bi poslance omeščalo, nasprotno se je še marsikaj na slabeje obrnilo, in na naše želje, in kar je še več, na naše pravice se ni dosti oziralo; pač težko bi bilo toraj tudi našim poslancem se zdaj uslužne kazati. Od nektre strani se nam bode morda zopet priporočalo, naj ne delamo zadreg, saj bode tudi za nas prišel čas, ko se nam bodo dovolile naše pravice. Res „Pol. Fragmente“ v tem smislu o nas že pišejo; toda kako dolgo hočemo še čakati? Nam se dozdeva, da bi bilo v tem slučaju celo slovensko vprašanje zopet za nekaj mescev pokopano in pozabljeno, slovenski narod pa le malo potolažen; ko bi se nas na tak način brez truda in žrtev „odkrižali“, obrnili bi svojo pozornost zopet na vse druge reči, postavno garantirane pravice narodne pa bi morale zopet za nekaj mescev čakati, da bi jih kak nov čuden dogodek spravil na dnevni red. S takim ravnanjem bi pač naši poslanci vladi morda napravili malo uslogo, ter jo rešili iz začasne zadrege, narodu slovenskemu pa kateri se ne more in se neče odpovedati svojim pravicam in pogojem svojega obstanka bi bilo s tem težko pomagano in vstreženo.

Flavija.

Prizori krščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

VIII.

Pubica in faccia e nell' andare onestra.

(Dalje.)

Najprvo je zadobivala iz krsta, s katerim jo je oblagostil papež Damas, novo, čeznatorno moč. Nastalo je nekako primirje, da je nje brat ni več nadlegal in preganjal. Njeno zdravje in še bolj njena lepota je mnogo trpela in zatorej so vedeli, da je slab čas, ako bi jo v tem stanu snubiteljem predstavljali. Čutili so tudi, kako neprimerno bi bilo, ko bi ji počitka ne pustili. Znali so tudi, kako da je odločena vsako siljenje odbijati. Imela je svojo zavest, tudi nje okoliščina je to čutila in zatorej so v odlašanju upali uspeha, kterega bi bila naglica popolnoma uničila.

Toda nepričakovana, prav velika pomoč ji pride od zunaj.

Neutrudijiva zgovornost Eusebijeva, po njegovem lastnem vzgledu podprta, je naredila v višji rimljanski družbi globok razor in vanj

usejala rodovitno seme. Na tem polju, povsem njemu prepuščenem, pognalo je veličastno cvetje kristjanskega samstva.

Prvi in največji plod te dosedaj nevidene žetve je bila neka gospa, ki je slovela po vsem svetu, ne samo v Rimu, zarad stanu, bogastva in slavni prednikov. Imenovala se je Metêla, od numidskega Metêla, posedala je skoro vso Suburo, imela več ko tisoč sužnjeve in ravnolotiko prostinov. Ona sama je dala opraviti malim še živečim grškim umetnikom, ki so delali noč in dan, da so zlate posode urezavali, kamene dletili, drage snovi preli, tkanine tkali, vozove in nosilnice izdelavali, poslopja na deželi malali presno, palače obtlakavali. Ni misliti, koliko strmenja je v Rimu napravil ta junaški čin mlade gospe, ki je udova postala s petindvajsetimi leti. Še zmerom je bila sloveča lepota, obdana od kerdela dvorjanov. Bila je ponos plemenitnikov, malik ljudstva. Kako se je vse čudilo čuvši, da je ona z lastnimi ubogimi delila denar, posodje biserje, krasotičje, da se je ogrnila s temnobojno, prosto obleko, da si je čez čelo déla zagrinjalo bogusvetih udov. Odteguila se je v eno svojih najmanj krasnih palač, svete vaje opravljajoča. Razume se, da je bila izrekla v prihodnje ne poznati nobenega družega ženina, kot onega

Tekle, Neže, Cecilije in vseh junaških devic kristjanskih časov.

Kakor se posveti strela od vshoda do zapada, tako je uplival ta vzgled njen na visoke kroge plemenitstva, da so se pridružili nameram in sklepom Metelinim.

Stopile so na njeno stran Lêta, Feliciana, Sperancija, Abutêra, Blesila, Furija, Fabija vse plemenite in bogate device in udove ne izključivši Perpetve, Principije, Sofronije in drugih plebejk in sužnjic, ki so se tako vzvišale nad ljudstvo in postale izbrano kerdelo, plemstvo v gospodu. Ena polovica Meteline palače spremenila se je v samostan. Egip-tovska, lepega devištva in kristjanskega udovstva cvetoča puščava, zamogla je občudovati in zavidati novo Tebajido, ki se je vzdigala kakor bujna zelenica sredi suše in peščenosti. Tisti pa, ktere so zadržavale družinske vezi, višje dolžnosti ali sicer nepremagljive zavore, da se niso mogli udeležiti pevanj, molitev in mrtvilnih vaj v palači, samostanu podobni, maščevali so se tako, da so si napravili v svojem domačem posloplju sobico, kjer so samostanski živeli.

Lahko je umeti, da tako očitno spoznavanje kristjanskega življenja in kristjanske čistosti, kar je med pagani zmotnjavo in čudenje

Mi ne vemo še danes, kako se bodo naši poslanci odločili, pa to jih prosimo, naj bodo prvič složni, drugič pa močnodušni. Ako bi se v tem vprašanji razdvojili, škodovali bodo skupni veljavi, ako bi se pa brez boja podali in uklonili svoj tilnik pod jarem nemškutarske večine, dali si bodo zopet spričevanje slabotnosti, in v javnem življenji bi se potem težko več nanje ozirali. Še misliti si ne moremo, da bi kateri iz naših poslancev iz osebnih ozirov govoril in delal za narodno ponižanje in še nadaljno zanašanje na prazne obljube, zato hočemo upati, da bodo naši poslanci vsi kakor en mož ukrenili, kar se bo najbolje strinjalo s položajem trenutka, s koristjo in častjo našega naroda. Bodite preverjeni možje, da vam bo naš narod mnogo večjim navdušenjem sledil na poti veselega boja, nego na poti brezuspešnega pogajanja in oportunistva. Le močni se z vspehom pogaja, kogar imajo za slabotnega, smatrajo ga pri pogodbi bolj za berača, ko za vojno stranko. Prej je treba nasprotnike prepričati o naši kreposti, potem je še le misliti na srečno in častno pogodbo. Varujmo se toraj mehkode, in ne kažimo se slabotnih!

Politični pregled.

V Ljubljani 21. septembra.

Avstrijske decele.

Dunajska „Tribüne“ prinaša zanimiv članek o **Rusinih**, kjer jim prav dobre poudke daje. List sicer nič novega ne pové, ker smo v istem smislu tudi mi že večkrat pisali, pa naših izjav Rusini niso brali, morda bodo „Tribüne“ brali, ker so se pritožili, zakaj da ta list vse narodne pravice zagovarja, samo rusinskih ne. Na to pa jim „Tribüne“ odgovarja, da so Rusini sami tega krivi, ker se vedno bratijo z našimi nasprotniki, ustavoverci, in so to delali tudi takrat, ko so ustavoverci nevmisljeno zatirali Čeha in Slovence. Želeti je, da bi si Rusini ta nauk zapomnili. Sicer pa, če pride res do ustanovitve „nemškega kluba“, bodo rusinski poslanci slednjič vendar primorani, zapustiti ustavoverce ter

osnovati lasten klub, saj vendar ne morejo reči, da so Nemci.

Nemško-pemski kmetje so napravili velik shod v Aussigu. Bili so obdelani od liberalnih Nemcev, zato so zatrjevali, da nečejo federalizma, da hočejo osemletno šolo. Samo gledé legaliziranja so se enako izjavili, kakor kmetje drugodi. O porazumljenji med narodi se ni nič govorilo. Nemški listi imajo svoje veselje nad tem shodom. Opomniti pa je treba, da nemški kmetje na Češkem niso nepristranski, ampak v bojazni, da bi jih Čehi ne pogazili, oklepali so se vedno najljutejših sovražnikov Slovanstva in vse ustavoverne korifeje so od nekdanj svoje mandate pobirali med českimi, moravskimi in šlezijanskimi Nemci. Pač je za nemške Pemce boljša nemškutarija in centralizem, ker vsled tega so oni zavzemali v Avstriji od nekdanj najvišje in najboljše službe, povsodi so imeli prednost. Ko bi ravnopravnost narodov kri in meso postala, potem je teh predpravic konec. Sploh pa češki Nemci niso noben „narod“ ali „Volkssthum“, kakor na pr. Tirolci ali nemški Štajerci, ki so enega roda, ter imajo svoje navade, svojo poezijo, svoje narodne popevke, ampak nemški Pemci so zmes različnih nemških plemen, nekaj Avstrijancev, nekaj Bavarcev, nekaj Saksoncev, nekaj Šlezijancev, nemajo skupnega narodnega življenja, ne posebnih skupnih narodnih šeg, sploh nič, kar bi jih zvezalo v eno narodnost, oni so neka zmes, ki se najlože porabi za namene naprednjaških fraz in liberalizma; kjer nič lepega, narodnega ni, tam ni treba nič ohraniti ali „konservirati“, zato tam ni treba iskati „konservativcev“. Zshteve Čehov so pa vendar pravične, če jih prav nemški Pemci zametajo, in ostanejo pravične, ako prav vsi nemški kmetje v Čehih rečejo, da niso. Vendar so pa tudi nemški kmetje v Aussigu rekli, da nečejo škiliti čez mejo v Prusijo, ampak le na Dunaj, kjer je cesar, in državni zbor avstrijski. Za Schönerejev program se toraj tudi nemški Pemci ne bodo dali pridobiti.

Vnanje države.

Garfield, predsednik zedinjenih držav v Ameriki, je umrl. Njegov naslednik Arthur je že prisegel.

V **Egiptu** je zopet vse mirno. Evropske oblasti so poostrile brambo svojih položnih, sicer se pa misli, da stvar ne bo imela daljših nasledkov. O zasedanji Egipta s kako evropsko vojsko se do zdaj nič ne govori.

Dogovor **pruske** vlade s **sv. očetom** je bojda že tako daleč dospel, da se bodo v svoje škofije povrnil škofje Minsterski, Limburški in Vratislavski.

Nekteri listi hočejo za trdno vedeti, da se bo tudi naš cesar sošel z ruskim carom. Shod v Gdauskem toraj ni bil proti Avstriji obrnjen, ampak se je dovršil v porazumljenji z našim cesarjem. Ako je to res, potem je evropski mir še za dolgo časa zagotovljen, vsaj gledé kristjanskih držav. Ali pa to velja tudi za Turčijo, to je še neznano.

Na **Irskem** še vedno vrè. Irci niso zadovoljni z novo postavo, ki jo jim je angleški parlament dal v zboljšanje njih stanja, temuč hočejo večjo in celo osvobodeno od angleškega nasilstva. Ali se bo pa to tako čez koleno prelomiti dalo, je zelo dvomljivo. Irci se največ zanašajo na pomoč svojih bratov v Ameriki, kateri res veliko žrtvujejo za irsko stvar.

Izvirni dopisi.

Iz Goriškega, 19. sept. (Dostavek k mojemu dopisu od 12. sept. v št. 102 „Slovenca.“) Res da so nektera „narodna društva“ skromna po svojih članovih in po svojih pičlih dohodkih, vendar pa sloga veliko pripomore. Prvi in glavni namen „narodnih društev“ je, si naročiti toliko časopisov, kolikor njih dohodki dopuščajo, da si društvo, to je njega člani bistrijo um in blažijo srce, da se širi edinost in sloga, bratoljubje in prijateljstvo. Za to je pa potrebno onih sredstev se poprijeti, katera pomagajo izvrševati ta važni a težavni posel. V to naj bi se žrtžovali zlasti gospodje učitelji in častita duhovščina; prvi naj bi (ako so zmožni) gojili narodno petje ob prostih urah; vem sicer, da imajo le malo prostega časa, ali pri vsem tem se dá dosti opraviti, ako se le hoče. Drugi pa naj bi jih

množilo, da je v ravno tisti meri trlo okove ujetnikom ob Eufratu, onim prognancem med otroci Babilona, ki so zdihovali in toževali kakor Flavija. Umeje se, da je Flavija sedaj laglje zoperstala vsem vabljuvostim. Od tega časa je o vsaki priložnosti naudušeno slavila svoje blage predhodnice in njih življenje posnemala. Bila je v okusu neizbirljiveja, v hoji pohlevneja, v obliki priprosteja, pri izbodih redkeja, v govorih zmerneja. Počasi in polagoma in neprestano je odmetavalo posvetnost in njena mati jo je posnemala.

Za izgovore nista bili v zadregi. Pod pretvezo obrabljenosti, ostarelosti, obletelosti znebile sta se vseh lepoticij. Tako je potovalo vsak dan v prodalnico mnogo oblačil, drslih tkanin, zlatin, kar se je iztržilo, obrnilo se je za uboge. Da ne bi morala navzočna biti pri igrah v tekališču, na trgu, pri gledaliških predstavah, pri vozodirstvu in pri vajah pestoborcev, na lenobnih sprehajališčih, posebno pa da ne bi prisustvovala skrivotam in razvadam malikovalskega bogoslužja, vedela je storiti vozove in nosilnice nerabljive.

To početje pa ni moglo na dolgo prikrito ostati. Mrmrli so v njeni okolici in celo v družini je rasla nevoljnost. Flavijan in njegova sestra, kakor njuni zlahtniki so trpko in ostru grajali tako ponižujoče in sramotivno življenje;

od časa do časa imele sta Emilija in Flavija trpeti grozne izbrube srditosti, ki so huji in huji postajali. Oklenile sta se potem ovinkov, izgovorov, sta prijenjavali in na videz res kaj odnehali, pa tako neprostovoljni, da so jima pustili živeti, kakor sta hoteli.

Da bi bile na tem potu saj nekoliko zavirane, so jeli doma in v zbirališčih zabavljati čez nove nazore, britko grajati zagrinjalene in v samostanski odločnosti živeče gospe, kakor da so le takrat čednostne, ako jih branijo zgrade, zidovi, premrežja, izbe.

Če so pa taka zasramovanja svojo pot naredila in Eusebiju na uho prišla, prijel je hrabri boritelj v sredini vsplamenelosti za pero, ali pa jih je z ostrimi besedami zavračal.

„Kaj! je rekel, pohujšujete se nad temi vzgledi, grobe obleke, zadovoljnega življenja; globoke odstranjenosti ne morete strpeti, katero so si naložile one gospe! Ali čem povedati? nas pohujšujejo vse drugačne ženske. Mi se spodtikamo nad temi, ktere lica in oči rudečijo in črnijo, kterih mavcasti obrazi spominjajo na podobe malikov, ki se ne morejo ne enkrat zasolziti, da ne bi se brazda v lepotilu naredila, ki se od števila svojih let ne dajo podučiti, da se starajo, ki si iz tujih las delajo opletela, ki si čez svojo grbavost zapoznelo lepoto prirejajo in se drže pred svojimi unuci,

kakor male boječe deklice. Take ženske so, ki s svojo umétalnostjo strasti moških budé in dramijo, pri kterih prešestvo obraza hodi pred onim srca. O ničemurna, neumna ženska, kdo je pač bolji priča in sodnik tvoje grdobe, kakor sama ti? Če si lepa, zakaj se namalaš? Če si grda, zakaj si lepoto lažeš? ...

„Spodtikljive ženske so tudi, je pristavil, tiste farizejke, ki se delajo, kakor da bi bile od posta tako oslabele, da se morajo na rame svojih služabnic opirati, ki zdihujejo moškega srečavši, ki si grinjalijo obličje, da imajo prosto le eno oko. Njih obleka je groba in mahadrava, roke in meče omazane, toda njih želodec, ki se ne vidi, je poln sladkarij; — in pa tiste, ki se spola svojega sramovaje moški oblačijo in vsem zijakom kažejo svoje rezanske obraze ali pa tiste, ki nosijo raš in kukuljo, narejeno za otroke, da so podobne sozam; — ali pa tiste, ktere zvedavost in postopavost goni od hiše do hiše in ki s svojo nesramnostjo presegajo lizake pri glumačih. Za kaj skrbe? Samo za svoje veselje. Čudne besede je slišati iz njih: ljubček moj, rabi premoženje, rabi življenje, ne brigaj se za otroke.... — „Spodtikljive so slednjič tiste ženske, ki se z grbi pokrivajo, vsak dan drugo obleko odrinjajo in jo v zabojih sabo vlačijo, ne da bi jo zamogle molom ubraniti. Za nje se zlato v črke topi;

podpirali s prigovarjanjem do rednega obiskovanja petja, do marljivega čitanja časnikov. Žalibog, da se nahaja mnogo takih med nami, kateri še celo zasmehujejo obiskovalce narodnih društev, češ, „glejte ga gospoda“, in menijo da so vsi norci, ki prebirajo novine, in da kmetu ni drugega treba, kakor marljivo obdelovati svoje polje in rediti živino.

Mar pa ni ravno zato potrebno brati časnike, v katerih se nahaja mnogo drobtin, ki so namenjene kmetškemu stanu, da se povzdigne poljedelstvo in živinoreja? Mnogi učenjaki se trudijo za to, ko bi lahko od svoje službe živeli, ne da bi toliko pisarili za občni blagor. Nekteri sicer trdijo, da gospodje ne vedo, kaj je kmetijstvo; ravno v tem tiči namen današnjega in prejšnjega mojega dopisa, kterima je dal povod ho—! ki povzročuje mnogo zla „narodnim društvom“ ter jih tira do propada. Glavni namen nekterih, ki bi mogli biti dobri in izvrstni voditelji društvom, je pa dostikrat le ta, da obilo časnikov v društvu za „majhni“ denar čitajo, vse drugo pa jim ni nič mar, naj se plete kakor hoče, ter morda še klubujejo, dasiravno večina želi kakošno stvar, ki je sama na sebi čisto nedolžna. To pa ravno mora prejenjati, sicer se naša društva ne bodo nikdar povzdignila. Rodoljub.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. septembra.

(Bolezen g. vit. Schneida) se ni še obrnila na bolje in po svetu zdravnikov si mora čez zimo poiskati milejšega podnebja. Izvolil si je Gorico, kamor to soboto odide z vso svojo rodbino. Prav iz srca mu želimo zdatnega zboljšanja in popolnega ozdravljenja, da bode zamogel vnovič svoje moči posvetiti občnemu blagru naše mogočne države in še posebej naše ožje domovine slovenske.

(Kmečka posojilnica za ljubljansko okolico.) V nedeljo so bili pri Knezu v Šiški zbrani možje, ki snujejo posojilnico, ter se je društvo ustanovilo. Predsedoval je zboru dr. Vošnjak. Podpisali so precej 38 delnic po 100 gl., tako

in biseri se vdelavajo v bogata vezila. Med tem pa Kristus umira pred njihovimi vrati nag. Videti jih je v trobente bučati, svojo milošnjo otrobentajoče. Toda kaka milošnja! V kratkem sem videl v sv. Petra cerkvi bogato gospo (njeno ime zamolčim), pred katero je šla čreda skopljencev, ki je sama denar delila. Ko pa stara ženica dvakrat pristopi, da bi od te gospe milošnjo dobila, dobila je mesto danarja tako perišče, da ji je ves obraz krvavel od njega...

„Pač da, nad tem se mi kristjani spodtikujemo. Pa povedati vam hočem, kaj nam je v spodbudo. Spodbuja nas ženska, ki zabi ogledala, ki zametavaopersne zadržuljke in zapone na oglavnici, obliče prekriva, na trdih tleh spi, zarano ustane k molitvi, prva zapoje alelujo, na golih tleh kleči, ktere solze so oprale sledi lepote in svilenosti in obutev premeni z navadno opravo in pas, z dragimi biseri ozvezdan, s konopcem. Še enkrat rečem: to so naši vzgledi; one so naša slava, naša moč, naša dika.“

Tako govorjenje je Metelino občino veselilo, toda poganski svet poslušal ga je z grozo. Že so bile znati sledi kipeče jeze. Počasi se je napravljalo k viharju; že je grmelo in vrišalo. Izbuh je bil tu; videti ga je bilo naprej in pričakovati. Ni izostal.

(Dalje prih.)

da ima društvo že 3800 gl. začetnega kapitala. Upati je, da se bo ta matica še zdatno pomnožila. Potem se je volilo vodstvo posojilnice in sicer so bili voljeni: Tomaž Ločnikar, župan na Viču, za predsednika, Anton Knez za blagajnika, Martin Bavdek za preglednika, za namestnika pa I. Zore in Vinko Ogorelec. [Za nadzornike so bili voljeni pl. Wurzbach, okrajni glavar, Janez Knez in Fr. Omersa. Vsi so objubili, da hočejo te službe brezplačno opravljati. Pisarna posojilnice bo na Marije Terezije cesti v Smoletovi hiši, kateri prostor je posojilnici g. Janez Knez brezplačno prepustil. Dobro srečo novemu narodnemu društvu! Naj bi vsikdar delalo v blagor našega naroda, na prosep kmetijstva!

(Ljubljanski mestni zbor) je zavrgel Regalijev predlog, naj se volilna pravica podeli tudi malim patentarjem. S tem so naši nemškutarji pokazali, koliko jim je za ustavnost in kak je njih „liberalizem“. Še veliko mesto Dunaj hoče malim patentarjem dati volilno pravico, Ljubljana pa bi tega ne mogla! Sicer pa so dnevi sedanje večine tako že šteti, prihodnje leto upamo mi večino dobiti, in po tem se bo sklenil pravičen volilni red.

(Romarjem slovenskim.) Potnikom rimskim ima „Hlas“ v Brnu 6. avg. t. l. naznanilo, da je na poti v Loreto najdeno bilo precej denarja, nad 50 gl., in kdor ga je zgubil, naj se obrne na lastnika pod naslovom: „František Kutil, rolnik v Bludové pr. Šumperk (M. Schönberg na Moravě“ ter naj pové, kaj in koliko je zgubil. Morebiti je tisti omilovani ravno Slovenec g. M. J.? Došel nam je list omenjeni (Hlas č. 61.) še le zdaj v roke, torej tako pozno priobčujemo le-to naznanilo.

(Posojilnica na Vrhniki.) Kakor v ljubljanski okolici, tako hočejo posojilnico napraviti tudi za Vrhniko in nje okolico. V ta namen je bil vrhniški župan g. Lenassi navzoč pri zadnjem zborovanju v Šiški, da osnuje po tem izgledu enako založno za vrhniški okraj.

(Učiteljsko zborovanje.) Danes zboruje v Ljubljani „Narodna šola“ in pa „slovensko učiteljsko društvo“.

(Program učiteljskega zborovanja v Ljubljani) danes v četrtek dne 22. septembra. Ob 8. uri zjutraj je bila sv. maša v mestni farni cerkvi sv. Jakoba. Ob 9. uri začetek zborovanja. A. Vdovsko učiteljsko društvo. 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo blagajnikovo in tajnikovo. 3. Predlog g. Govekar-ja, da se bodočim vdovam in sirotam poviša pokojnina, oziroma podporna od 80 in 20 gl. na 100 in 25 gl., a učiteljem v izvanrednih slučajih od 80 do 100 gl. 4. Volitev: a) predsednika, blagajnika in 7 odbornikov; b) treh pregledovalcev računa zunaj odbora. Vdovsko učiteljsko društvo (Lehrer-Witwen- und Waisen-Pensions-Verein) je bilo ustanovljeno l. 1860 in ima sedaj 39.050 gl. v državnih obligacijah in drugega premoženja še 1.506 gl. in podpira sedaj 8 vdov in 25 sirot. Prihodki so znašali od 1. sept. 1880 do 1. sept. l. 2854 gl. 76 kr., stroški pa 2501 gl. in 31 kr. Društvo bi lahko veliko več storilo, ko bi med učitelji našlo več podpore. Ker vsakdo se mora čuditi malemu številu udov — 64 — ki še četrti del ni vseh učiteljev na Kranjskem; a vendar je vsakemu znano, da se plača učiteljem sedaj ne povikšuje, tedaj velja sedaj siehernemu: pomagaj si sam! B. Slovensko učiteljsko društvo. 1. Predsednik otvori skupščino. 2. Tajnik in blagajnik poročata o društvenem delovanju. 3. Razprava: „Dolžnosti narodnega učitelja do svojega naroda“. 4. Ponavljajna šola. Nekdaj in sedaj. Govori J. L. 5. Volitev: a) odbora,

ki iz sebe voli predsedništvo; b) treh pregledovalcev letnih računov. Slovensko učiteljsko društvo je nastalo v Ljubljani iz učiteljskega društva za Kranjsko dné 17. novembra 1871, št. 7901. Namera društva je bila: „združiti vse slovenske ljudske učitelje na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in Štajarskem“. Društvo je tudi imelo nekaj udov iz Primorskega a mnogo iz Štajarskega. Društvene zadeve in koristi je obravnaval in zagovarjal „Učiteljski Tovariš“ §. 2. č. d. L. 1872. je bilo društvo na verhunci svojega slovesa, a tudi najbliže propadu. — V Ljubljani so osnovali „Krainischer Landeslehrerverein“, ki ima svoje glasilo „Laibacher Schulzeitung“; večina kranjskih učiteljev je pristopila nemškemu učiteljskemu društvu. Na Štajarskem v Ljutomeru so osnovali list „Slovenski učitelj“ in tudi učiteljsko društvo za slovenski Štajer. Obema je bil „Učit. Tov.“ — osnovan l. 1860. — v spodtiko in napotje. — Pri teh okolistavah so se učitelji iz Kranjskega, kolikor jih ni prestopilo v nasprotni tabor, ože združili med sabo, pravila pre naredili, tako da se §. 1. sedaj glasi: Namera društvu je: „duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo“; slavna c. k. deželna vlada je društvo privolila 11. oktobra 1874. C. Narodna šola. 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o delavnosti društveni. 3. Volitev: a) odbora; b) treh pregledovalcev računa zunaj odbora. Narodno šolo so osnovali ljudski učitelji v Idriji l. 1868, in z učiteljem g. Stegnarjem se je preselila v Ljubljano. Slavna c. k. deželna vlada v Ljubljani je dné 18. oktobra 1872 nova pravila potrdila. Namen društva je točno izražen v §. 1., ki se glasi: „materijalno podpirati slovensko ljudsko šolo“. — Ljudskih šol je pa na Kranjskem čedalje več, rastó tedaj tudi šolske potrebe, ubogo ljudstvo ne more preskrbeti svojo deco s šolskimi stvarmi, a brez učnih pripomočkov tudi šola ne more napredovati. — Rodoljubi so pristopali; društvo ima „mstico“, ki so jo složili ustanovniki, in ima letne prihodke od svojih udov in dobrotnikov, ki se sprot porabijo. Vsako leto se izda tiskani letni račun. Dohodkov je imela od 23. sept. 1880 do 22. sept. 1881. l. 662 gl. 77 kr., stroškov pa 486 gl. 24 kr., premoženja v gotovini pa ima 346 gl. 53 kr.; sicer pa deluje „Narodna šola“ v tej meri, kolikor se je učitelji in dobrotniki vdeležé. Reči pa moramo, da nas tukaj Nemci prekosé; ni jih veliko med nami, a so vendar toliko gibčni in delavni za svojo narodnost, katero nihče ne napada, za svoje šolstvo, katero pa ni nikako zanemarjeno a mi Slovenci pa čakamo, da bi nam kdo drugi pomagal, rekoč: bo uže bolje! in smo v nekaterih stvaréh podobni človeku, ki je čakal, kedaj bode potok odtekel, da bode šel s suho nogo preko vode.

(Posnemanja vredno.) Vendar se je našel krajen šolski svet, ki je spoznal, kako nepotrebno je mučenje slovenskih otrok z nemškim jezikom. Ta verli šolski svet je cirkniki. On je namreč vložil prošnjo do deželnega šolskega sveta, naj se na četvero razredni ljudski šoli v Cirknici odpravi poduk v nemščini. Samo po sebi se razume, da Cirkničani pod sedanjim deželnim šolskim svetom ne bodo dosegli, kar želé, ker temu je taka prošnja — groza! Šolski svet je namreč to prošnjo predložil deželnemu odboru, kateri je tudi nemšk in nikoli ne bo v to privolil. Kdaj bomo vendar rešeni tega deželnega šolskega sveta in tega deželnega odbora? Sicer pa slovenskim občinam pripočamo vrle Cirkničane v izgled, naj vse zahtevajo odpravo nemškega poduka iz ljudskih šol. Naj vendar enkrat sprevidijo, da se otrok

ne more v par letih šolanja nemški naučiti, in če se prav nekaj besedi nauči, jih pozneje zopet pozabi in tako od šole nima nobenega dobička. Veliko bolj pametno bi bilo, ko bi se otroci v šoli namesto nemščine učili umnega kmetovanja, sadjereje, živinoreje, vinoreje; v mestih pa takih predmetov, ki služijo obrtnikom, da se zamorejo v svoji stroki izbravati. Ako se pa upeljejo ti predmeti, potem za nemščino ne bo nič časa ostalo, in je tudi treba ni. Učenje tujih jezikov naj se preloži na srednje šole. Po celem svetu so ljudske šole narodne, še le v srednjih šolah začnejo s podukom drugih jezikov, pa le po nekaj ur na teden, učni jezik ostane zmirom naroden. Zakaj bi moralo ravno pri nas drugače biti?

(Narodna zavest na Štajerskem.) Nek prijatelj našega lista, ki je došel iz Štajerskega, nam pripoveduje, da je narod na Štajerskem že lepo vzbujen in navdušen za našo stvar. Nemškutarji iz mest nima pri slovenskemu kmetu nobenega upliva več. Premožnejši kmeti skor že vsi slovenske časnike beró, najraje „Slovenskega Gospodarja“. Nemčurska gnjezda Celje, Laško, Ptuj, Maribor bodo kmalo čisto osamljene, za kvakanje nemčurskih žab se slovenski kmet ne zmeni. Tudi na Korošce uplivajo Štajerci dobrodejno, preko štajerske meje se širi narodna zavest tudi že na Koroško. V tem bodo pa Štajerci morda še Kranjce prekosili, ker ti se le malo zmenijo za koroške brate. Nekaj ovirajo med sobno občenje Kranjcev in Korošcev se ve da tudi visoke gore, ki ti dve deželi ločijo. Slovenci v Šoštajni, Slovenjem Gradcu in v Solčavi še najlože uplivajo na Korošce. To naj le pridno delajo! Ne vemo, če je res, pa „Tagespošti“ se piše, da so koroške občine začele prositi za slovenske šole. To bi bilo dobro znamenje!

Razne reči.

— † G. Edvard Schaffer. Iz Trebnja 20. sept. se nam piše: Danes ob 8. uri zjutraj je tukaj na svoji grajščini Vinogorici umrl grajščak in deželno brambovski stotnik, bivši župan trebanjski, cestnega odbora predsednik ter državnega pravdnika namestnik, zarad svojih zaslug pri včenjji zemljišnega davka s Franjo Josipovem redom odlikovani in vrlo čislani g. Edvard Schaffer, previden s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgi in hudi boleznii vsled splošnega sprideaja krvi v 50. letu svoje starosti.

— Zborovanja učenjakov. V Solnogradu so zbrani naravoslovci, na Dunaji časnikarji, v Benetkah pa zemljepisci. Kongresi ali shodi zemljepiscev so že od nekdanj imenitni. Letošnji kongres v Benetkah so obiskali kralj Humbert, kraljica laška, vojvodina genovanska, laški poročnik na Dunaji, grof Robilant, konzul Pilat, feldzeugmeister Scudier in še mnogo druge odlične gosjode. Časnikarski shod na Dunaji bo pa ostal brez veljave, ker se ga vdeležujejo večidel le judovski pisarji.

— Sveta legija. V Rusiji se je osnovalo društvo mladih plemenitašev, ki se imenujejo „sveta legija“ in so si dali nalogo, nihilistom nasproti delati in jih preganjati v njih skrivališčih. Imajo bojda mnogo kapitala na razpolaganje, ter so pri cesarskem dvoru zelo v časti.

— Mastna dražba. Pri nekem obrtniku v Pragi je bila razpisana mobiljarna dražba zaradi neplačanih davkov. Kupcev je došlo še precej, pa niso imeli kaj kupiti, ker obrtnik ni imel druge lastnine, ko — eno samo, slabo mizo, katera se je prodala za pet

krajcarjev avstrijske veljave. S temi 5 kr. se imajo pokriti sodnijski stroški, ki so zračunjeni na 13 gid.

— Lepa svečanost. Pri sedanski svečanosti v Lipsiji se je zbralo na strelišči nad 20.000 ljudi. Pri tej priliki pa se je pokradlo 1440 nožev in vilic. — Kaj bi rekli nemški listi, ko bi se kaj takega zgodilo v kakem slovenskem mestu?

— Zabavnika „Deutscher Hausschatz“ je prišel na svetlo 17. snopič, ki obsega: „G.ölgeda padishanün“. Reise-Erinnerungen aus dem Türkenreiche. Ruh 'i Kulyan (Fortsetzung.) — Aus dem schwarzen Erdtheile. — Ein Streiflicht auf den Luxus unsrer Zeit. — Drei Glockenschläge oder: Das Geheimniss von Cozy Dell. — Im Oktober. Gedicht von Franz Alfred Muth. — Berliner Chronik. — In den schottischen Hochlanden. — Der Arlberg-Tunnel. — Eingrossartiger archäologischer Fund in Aegypten. — Das Ochsenbraten in München. — Allerlei. — Podobe pa so: „Geschütz Nr. 1! — Feuer!“ — Eine Baumburg der Eingebornen von Kimré in innern Afrika. Dr. Lothar von Kübel, Erzbisthumsverweser in Freiburg. — Der Ost-Eingang des Arlberg-Tunnels bei Langen. — Das Ochsenbraten beim deutschen Schützenfeste in München. — Hol über! — Schattenbilder von Paul Konewka.

— Vera Indijanov. Nek Indijan je v Londonu predaval o veri ameriškanih Indijanov in omenil, da Indijani že v zgodnej mladosti poskušajo vcepiti otrokom sledeče nauke: 1. Ne smeš lagati, 2. prijateljem moraš pomagati, 3. starše moraš spoštovati, 4. ne smeš se smrti bati, 5. moraš vsako razžaljenje maščevati.

— Prebivalstvo Afrike znaša po cenitvi Behnovi in Wagnerjevi v l. 1880 do 205 milijonov duš. Od teh pride na severno Afriko 15 milijonov, na vzhodno 36 milijonov, na srednji Sudan 32 milj., na zapadni Sudan in gornjo Gujuejo 44 milj., na sredino 47 milj., na južno Afriko 28 milijonov in na otoke 4 milijone. Morokansko kraljestvo šteje 6.370.000, Algier 2.867.000, Tunis 2.100.000, Tripolis 1 milijon, Saharsko ozemlje 2.850.000, Egipt 5.586.280, egiptovske mejne dežele 1.350.000, britanske posestva 2 milj., otok Madagaskar 2.500.000 ljudi. Na kvadratno miljo pride 378 ljudi.

Poslanica.

Offenes Schreiben an die Herren dr. Josef Kopp und Genossen in Wien.

Mit grosser Freude haben wir Slovenen vernommen, dass Sie und mehrere andere Rechtsfreunde eine Vereinigung zu bilden beschliessen, welche sich es zur Aufgabe macht, die verfassungsmässigen Rechte und Freiheiten zu beschützen und zu vertheidigen. Da Sie aber in Wien und bei der deutschen Bevölkerung wenig Gelegenheit haben dürften, diese lobenswerthe Thätigkeit der Rechtsvertheidigung zu entfalten, sind wir so frei, Sie auf unser Land Krain aufmerksam zu machen, welches eines ausgiebigen Rechtsschutzes dringend bedarf. Namentlich ist es der §§. 19. der Staatsgrundgesetze, welcher bei uns nicht geachtet wird und für unser Land ein todter Buchstabe bleibt. Besagter Paragraf gewährleistet den landesüblichen Sprachen ihre Geltung bei den Staatsämtern; in Krain ist nur das Slovenische landesüblich, doch ist diese Sprache bei den Gerichten und anderen Aemtern verpönt, selbst stockslovenischen Bauern, die kein Wort deutsch verstehen, werden nur deutsche Zuschriften zugeschickt. Dies ist eine offenbare

Verletzung der Staatsgrundgesetze, und erbitten wir in dieser Sache Ihre gütigste Hilfe und Intervention!

Esbenso gewährleistet derselbe Paragraf allen Nationen das Recht der Entwicklung und Ausbildung auf Grund der Muttersprache, sohin Unterrichtsanstalten mit nationaler Unterrichtssprache. In Krain aber besitzen die 20.000 Deutschen zwei Obergymnasien, eine Oberrealschule und zwei Untergymnasien, hingegen besitzen die 460.000 Slovenen Krains, um von jenen in Steiermark, Kärnten und Küstenland zu schweigen, nicht eine einzige Mittelschule. Scheint es Ihnen nicht auch, dass dies eine Verletzung des §. 19. der Staatsgrundgesetze ist? Im Vertrauen auf Ihre Einsicht und Ihren Gerechtigkeitssinn geben wir uns der Hoffnung hin, dass Sie in Verfolgung Ihres edlen Zieles die verfassungsmässigen Rechte des slovenischen Volkes in Schutz nehmen, und die sogenannte Verfassungspartei, welche diese Gesetzesverletzungen dauernd eingeführt hat, auf die Anklagebank setzen werden. Sollten Sie diesem unseren Wunsche willfahren, so sind wir in der Lage, Ihnen noch viele andere Fälle namhaft zu machen, wo die slovenische Nation in ihren verfassungsmässigen Rechten verletzt wurde und noch immer wird. Wir sind zu arm, um mit der Verfassungspartei und deren verschiedentlichen Organen um unsere Rechte processiren zu können, daher sind wir übergänglich, dass sich endlich eine Vereinigung von Rechtsfreunden gebildet hat, welche die Rechte und Freiheiten der Verfassung unentgeltlich vertheidigen wollen.

In der begründeten Hoffnung, dass wir Ihren mächtigen Schutz nicht vergebens erflehen, verbleiben wir in grösster Hochachtung
Mehrere Slovenen im Namen Vieler.

Dober kup ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in če komu ura ni všeč, dam mu denar nazaj, toraj kupovalec ni v nobeni nevarnosti.

1 cilindur-ura iz srebrnega nikla z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.

1 anker-ura iz srebernega nikla z verižico, prej 10 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.

1 srebrna patent. anker-ura poprej 25 gl. zdaj 11 gl. 25 kr.

1 srebrna remontoir Washington-ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.

Zlate urice za gospe, prej 40 gl., zdaj 20 gl.

Zlate remontoir-ure, prej 100 gl., zdaj 40 gl.

Na pet let dobri stojimo.

A. Fraiss,

Rothenthurmstrasse Nr 9.

Gegenüber dem erzbischöflichen Palais Wien.

Oznanilo.

Poduk v cerkvenem petju, koralu, glasbi, posebno orglarstvu in gostih se deli za to sposobnim in spretnim fantom pod prav ugodnimi pogoji. Stanovanje in hrana se dobiva po niski ceni. Poduk se začne s prvim oktobrom t. l. pri Francu Šef, organistu na Rečici blizo Mozirja, pri katerem se za to zanimajoči naj oglasijo.

France Šef,

organist.

(3) Da je g. Fr. Šef popolnoma sposoben za zgoraj omenjene predmete, da je orglar v cerkv. duhn. in sploh hvale vreden potrduje podpisana k. šk. župnijski vrad.

P. Gostenčnik, župnik.